

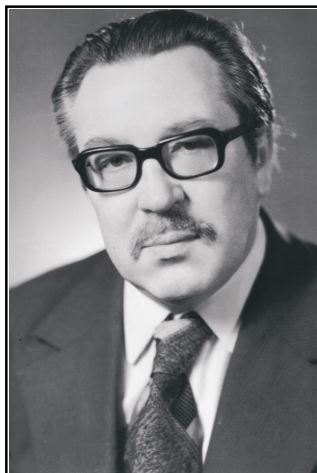
Działalność

Stowarzyszenia Miłośników Jasła i Regionu Jasielskiego

Okres obchodów 600-lecia Jasła zaznaczył się aktywnością i wzrostem zainteresowania mieszkańców Jasła i okolic sprawami swojego regionu. Uroczystości wyzwoliły tyle głębokiego patriotyzmu i przywiązania do rodzinnego miasta, tyle ofiarności dla jego dalszego rozwoju, że po zakończeniu jubileuszowych uroczystości, gdy przyszło do rozwiązania Komitetu Obchodów, zrodziła się myśl powołania do życia organizacji, która umożliwi jaślanom kontynuowanie pracy dla rozwoju i upiększania swej „małej ojczyzny”.

Tak powstało Stowarzyszenie Miłośników Jasła i Regionu Jasielskiego, którego członkami założycielami byli: Władysław Barcentewicz, Alfreda Breitmeierowa, Jerzy Brokowski, Franciszek Buczek, Stanisław Cichy, Tadeusz Czachowski, Stanisław Drozd, Genowefa Fedorko, Jan Frączek, Tadeusz Garbacik, Antoni Grochowski, Bronisława Haik, Michalina Jasińska, Jan Kalityński, Józef Krzyżanowski, Eugeniusz Machowski, Stanisława Majka, Marian Matysik, Władysław Mendys, Józef Mordawski, Julian Mroczka, Halina Oleszczuk, Albin Pietrus, Zdzisław Polakiewicz, Eugeniusz Rak, Stanisław Rajchel, Kazimierz Sęk, Włodzimierz Szajna, Marian Szczygieł, Stanisław Szustkiewicz, Jan Tabaka, Mieczysław Trześniak, Mieczysław Wieliczko, Tadeusz Wojnarski, Adam Wróblewski, Dariusz Wróblewski, Adam Wydro, Aleksander Zgirski, Kazimierz Zieliński, Henryk Zych, Józef Zychowicz.

I kadencja 1965 – 1968

Na zebraniu organizacyjnym Stowarzyszenia w dniu 22 października 1965 roku wybrano pierwszy Zarząd w składzie:

Albin Pietrus (prezes), Władysław Mendys i Kazimierz Zieliński (zastępcy prezesa), Stanisław Szustkiewicz (sekretarz), Adam Wróblewski (skarbnik), Henryk Zych (kronikarz) oraz Tadeusz Czachowski, Genowefa Fedorko, Tadeusz Garbacik, Kazimierz Sęk, Józef Zychowicz (członkowie Zarządu).

Wybrano również Komisję Rewizyjną w składzie: Józef Mordawski (przewodniczący), Zdzisław Polakiewicz i Tadeusz Wojnarski, oraz Sąd Polubowny w osobach: Bronisława Haik (przewodnicząca), Stanisław Rajchel i Adam Wydro. Zebranie przyjęło też statut określający cele i zadania Stowarzyszenia.

Stowarzyszenie Miłośników Jasła i Regionu Jasielskiego i jego statut zostały zatwierdzone i zarejestrowane przez Wydział Spraw Wewnętrznych Prezydium WRN w Rzeszowie decyzją z dnia 8 stycznia 1966 roku.

Akces przystąpienia do Stowarzyszenia zgłosiło działające w Jaśle Towarzystwo Fotograficzne w liczbie 18 osób. Stowarzyszenie przejęło agendy Towarzystwa i powołało sekcję fotograficzno – plastyczną z Mieczysławem Mikulskim jako przewodniczącym. W skład Stowarzyszenia wszedł również Komitet Organizacyjny Muzeum, który jako sekcja muzealna pod przewodnictwem Albina Pietrusa nadal czynił starania o utworzenie w Jaśle muzeum. Obok tych dwóch wyżej wymienionych, powołano w Stowarzyszeniu kolejne sekcje tematyczne: Organizacyjną – przew. Władysław Mendys, Historyczno – Wydawniczą – przew. Czesław Leosz i Upiększania Miasta – przew. Jerzy du Vall.

Przy Technikum Chemicznym w Jaśle, z inicjatywy jego dyrektora, aktywnego członka Stowarzyszenia Ludwika Maca, powstało szkolne koło Stowarzyszenia skupiające młodzież i nauczycieli tej szkoły.

Powstanie Stowarzyszenia przyjęte zostało z pełną aprobatą nie tylko przez władze i mieszkańców Jasła, ale też przez jaślan zamieszkałych w różnych miastach Polski. Dali oni wyraz swego umiłowania Jasła w okresie 600-lecia, a obecnie wstąpili w szeregi nowopowstałej organizacji. Do maja 1968 roku liczba członków Stowarzyszenia wzrosła do 108.

W pierwszych latach działalność Stowarzyszenia skupiała się głównie na pracach poszczególnych sekcji koordynowanych przez Zarząd. Aktywnie włączano się we wszystkie akcje i uroczystości, a szczególnie w doroczne „**DNI JASŁA**”. Zorganizowano wiele ciekawych wystaw i odczytów oraz przygotowano materiały do wydania pierwszego numeru Rocznika Jasielskiego. Sekcja fotograficzno – plastyczna podjęła zadanie udokumentowania i archiwizacji obrazów z przeszłości i teraźniejszości miasta Jasła, organizując również kilka interesujących wystaw.

Aktywna działalność Stowarzyszenia i jego najbardziej zaangażowanych w pracy członków przyniosła wkrótce rezultaty. W 1967 roku z inicjatywy członka Stowarzyszenia, dyrektora ZZG „Inco” w Tarnowcu – Ludwika Dzwonnika, powołane zostało do życia Towarzystwo Miłośników Muzyki, które objęło swoim patronatem wiele istniejących i nowopowstałych zespołów śpiewaczych, muzycznych i tanecznych. Również z jego inicjatywy utworzono w Jaśle w 1966 roku **Jasielską Orkiestrę Symfoniczną**, która stała się ewenementem w skali krajowej, osiągając wspaniałe sukcesy. Koncertowała m.in. w Filharmonii Narodowej w Warszawie, a z JOS występowali tacy artyści światowej sławy jak: Krystyna Jamroz, Bernard Ładysz, soliści Filharmonii i Teatru Opery z Krakowa, soliści Operetki Gliwickiej i wielu innych.

W dniu 1 kwietnia 1967 roku w stoczni duńskiej w Aalborgu wodowano m/s „**JASŁO**”, którego matką chrzestną była małżonka sekretarza Ambasady Polskiej w Kopenhadze p. Wiktoria Wanda Wojtal – członek honorowy SMJiRJ. Ten supernowoczesny motorowiec – chłodnia, o nośności 2700/3350 DWT, liczący 168 tys. stóp sześciennych kubatury ładunkowej, rozwijający prędkość 14 węzłów, wyruszył w dniu 10 sierpnia 1967 roku w swój pierwszy „dziewiczy” rejs na trasie Gdynia – Londyn, budząc podziw i uznanie we wszystkich portach.

II kadencja 1968 – 1971

W dniu 10 maja 1968 roku odbyło się Walne Zgromadzenie Stowarzyszenia, które dokonało oceny dotychczasowej działalności i wyboru nowych władz. W skład Zarządu weszli:

Władysław Mendys (prezes), Jerzy du Vall i Czesław Leosz (zastępcy prezesa), Stanisław Szustkiewicz (sekretarz), Kazimierz Krzyżanowski (skarbnik) oraz jako członkowie Zarządu: Stanisław Cichy, Michalina Jasińska, Mieczysław Mikulski, Albin Pietrus i Henryk Zych. Wybrano również Komisję Rewizyjną w składzie: Józef Mordawski (przewodniczący), Jan Kmita i Ludwik Mac oraz Sąd Polubowny w osobach: Tadeusz Garbacik (przewodniczący), Władysław Barczentewicz, Stanisław Drozd, Adam Mikuś i Zbigniew Przybyszowski.

Praca Zarządu koncentrowała się głównie na koordynacji działalności poszczególnych sekcji tematycznych oraz na inicjowaniu imprez, wystaw, odczytów i okolicznościowych uroczystości.

W dniach 13 i 14 września 1968 roku z inicjatywy zastępcy prezesa Stowarzyszenia, Czesława Leosza odbyła się w Jaśle sesja naukowa pod hasłem „**JASŁO OSKARŻA FASZYZM**”, połączona z imponującą wystawą dokumentów zbrodni – totalnego zniszczenia miasta. Jasło zostało wówczas odznaczone Orderem Krzyża Grunwaldu III Klasy. Pokłosiem tej sesji jest książka pt. „**JASŁO OSKARŻA**” pod redakcją naukową Stanisława Cynarskiego i Józefa Garbacika, wydana przez Wydawnictwo Książka i Wiedza i Główną Komisję Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce. Książka zawiera materiały, aneksy i dokumenty dotyczące zbrodni hitlerowskich w regionie jasielskim w latach 1939 – 1945.

Sekcja fotograficzno-plastyczna pod przewodnictwem Mieczysława Mikulskiego nadal gromadziła interesujące fotografie z dziejów Jasła, a także urządziła kilka wystaw fotografii i dokumentów obrazujących historię miasta. Sekcja upiększania i rozwoju miasta pod kierunkiem Jerzego du Valla podjęła akcję ochrony kwietników i zieleńców miejskich przed ich niszczeniem, włączając do akcji również młodzież

szkolną. Sekcja wydawniczo - historyczna pod przewodnictwem Czesława Leosza wydała pierwszy numer „**ROCZNIKA JASIELSKIEGO**” i przygotowała materiały do następnego numeru.

Działająca od 1954 roku grupa muzealników pod kierunkiem lek. med. Albina Pietrusa osiągnęła wreszcie zamierzony cel. 19 lutego 1969 roku Prezydium PRN w Jasle podjęło uchwałę o zatwierdzeniu statutu i powołaniu w Jasle placówki muzealnej. Uchwała, zatwierdzona przez Ministra Kultury i Sztuki weszła w życie z dniem **1 marca 1969 roku**. Muzeum mogło powstać dzięki wieloletniej, żmudnej pracy grupy zapaleńców, którzy m.in. zgromadzili ponad 700 cennych eksponatów przekazanych do muzeum.

W maju 1969 roku Stowarzyszenie Miłośników Jasła i Regionu Jasielskiego przygotowało, w swojej tymczasowej siedzibie w Rynku, wystawę prymitywnego malarstwa Nikifora – Krynickiego. Spotkała się ona z dużym zainteresowaniem zwiedzających.

26 września 1970 roku oddano do użytku nowy budynek Powiatowego Domu Kultury przy ulicy Świerczewskiego 1 (obecnie Kołłątaja 1), gdzie pomieszczono instytucje kultury: Powiatowy Dom Kultury (obecnie JDK), Powiatową Bibliotekę Publiczną (obecnie MBP), Muzeum Regionalne. Od tej pory ma tu również swoją siedzibę Stowarzyszenie Miłośników Jasła i Regionu Jasielskiego, którego liczba członków na dzień 31 grudnia 1970 roku wynosiła już 227 osób. Przed rokiem stan członków wynosił 216 osób.

Przekrój społeczny członków Stowarzyszenia był następujący: 26 inżynierów i techników, 25 rzemieślników, 16 lekarzy, 14 nauczycieli, 10 prawników, 1 ksiądz, 124 różne zawody i pracownicy administracji.

III kadencja 1971 – 1975

W dniu 12 marca 1971 roku Walne Zebranie SM JiRJ podsumowało dotychczasowe dokonania i wybrało nowe władze, powierzając ponownie funkcję prezesa **Władysławowi Mendysowi**. Ponadto do władz Stowarzyszenia wybrano: Czesława Leosza i Jana Wiśniowskiego (zastępcy prezesa), Stanisława Szustkiewicza (sekretarz), Józefa Grochowskiego (skarbnik), Henryka Zycha (zastępca sekretarza),

Stanisława Cichy, Annę Ludwinowską-Kalitę, Mariana Matysika i Mieczysława Mikulskiego (członkowie Zarządu). Komisję Rewizyjną tworzyli: Józef Mordawski (przewodniczący), Ludwik Mac (sekretarz), Danuta Czernicka, Kazimierz Krzyżanowski i Wojciech Spólnik (członkowie KR). Sąd Koleżeński: Jerzy du Vall (przewodniczący), Kazimiera Buczek, Stanisław Drozd, Tadeusz Garbacik i Jan Kmita (członkowie SK).

Zgodnie z przyjętym przez Zarząd planem pracy podjęto pierwsze kroki poszerzenia działalności Stowarzyszenia na teren powiatu jasielskiego. W gminach: Brzostek, Dębowiec, Kołaczyce, Skołyszyn i Nowy Żmigród zorganizowano terenowe koła Stowarzyszenia, z których najaktywniejszymi okazały się koła w Kołaczycach i Skołyszynie, przekształcając się w 1986 roku w samodzielne towarzystwa regionalne. Pozostałe nie wytrzymały próby czasu i tylko kilka osób z tych gmin pozostało członkami Stowarzyszenia. Podjęto też próby zorganizowania grup jaślan w miejscu ich zamieszkania: Gdańsk, Kraków, Warszawa i Wrocław.

W 1971 roku w I i II programie TVP emitowany był dokumentalny film pt. „**JASŁO OSKARŻA**”. Inicjatorem dokumentu i autorem scenariusza był jaślanin Zdzisław Wójcikiewicz – redaktor TVP Kraków.

W 1972 roku staraniem Stowarzyszenia odbyła się w Jaśle sesja naukowa poświęcona związkom Ignacego Łukasiewicza - wynalazcy lampy naftowej i pioniera przemysłu naftowego – z Jasłem, z okazji 150. rocznicy jego urodzin. Na budynku w Rynku, w którym I. Łukasiewicz w latach 1857 – 1864 prowadził aptekę, odsłonięto tablicę pamiątkową.

W sierpniu 1971 roku ukazał się **II tom „RO CZNIKA JASIELSKIEGO”** pod przewodnictwem red. Czesława Leosza.

W 1973 roku Walne Zebranie Stowarzyszenia nadało wybitnemu specjalście okulistyki i zasłużonemu społecznikowi doktorowi **Stanisławowi Kadyemu**, tytuł Honorowego Członka Stowarzyszenia.

IV kadencja 1975 – 1979

W dniu 27 lutego 1975 roku Walne Zebranie Stowarzyszenia dokonało wyboru nowych władz. Prezesem został **Czesław Leosz**, jego zastępcami Józef Czernicki i Jerzy Graczyk, sekretarzem Mieczysław Mikulski, a jego zastępcą Jan Romanow, skarbnikiem Tadeusz Chrzan, a członkami Zarządu Kazimiera Buczek i Marian Sobel. Powołano też Komisję Rewizyjną w składzie: Józef Mordawski (przewodniczący), Józef Betlej (sekretarz), Wojciech Spólnik, Bronisław Tokarz i Tadeusz Wojnarski (członkowie) oraz Sąd Koleżeński w osobach: Tadeusza Garbacika (przewodniczący), Władysława Barzentewicza, Jana Kmity i Adama Mikusia.

Nowy Zarząd skoncentrował się na działalności wydawniczej i popularyzatorskiej. Zorganizowano w Jaśle szereg sesji popularnonaukowych na temat dawnych dziejów Jasła, rozwoju społeczno-gospodarczego, etnografii i archeologii. W sesjach tych, obok członków Stowarzyszenia, uczestniczyła aktywnie młodzież szkół średnich.

W maju 1975 roku odbyła się sesja popularnonaukowa w Zakładach Chemicznych „Gamrat”, połączona z wystawą dokumentów z okresu okupacji.

W dniu 2 lutego 1976 roku obchodzono **10-lecie działalności SMJRJ**. Odbyła się z tej okazji uroczysta wieczornica połączona z sesją na temat stowarzyszeń kulturalnych w Polsce.

W 1977 roku Stowarzyszenie wspólnie z: Okręgową Komisją Badania Zbrodni Hitlerowskich Delegatura w Jaśle, Redakcją „NOWIN” w Rzeszowie i „PODKARPACIA” w Krośnie, Rozgłośnią Polskiego Radia w Rzeszowie i Urzędem Miasta w Jaśle, ogłosił ogólnopolski konkurs otwarty na „**Wspomnienia o Jaśle w latach 1939 – 1960**”. Pokłosiem konkursu jest książka pod tym samym tytułem, wydana przez Stowarzyszenie, pod redakcją Felicji Jałosińskiej i zespołu, w nakładzie 1000 egzemplarzy.

22 września 1979 roku w 40 rocznicę napaści Niemiec hitlerowskich na Polskę, zorganizowano w JDK „**Spotkanie pokoleń**” z byłymi więźniami obozu

hitlerowskiego w Szebniach. W latach 1975 - 1979 zaprezentowano kilka ciekawych wystaw miejscowych malarzy i fotografików.

W 1978 roku, podczas imprezy „**Jasielskie Okółki**”, eksponowano przygotowaną przez Stowarzyszenie wystawę akwarel Wiesława Fuska, z okazji 50-lecia twórczości malarskiej artysty, a w 1979 roku w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Jaśle zaprezentowano dorobek artystyczny Stanisława Witowskiego.

V kadencja 1979 – 1984

W dniach 27 marca 1979 roku Walne Zebranie Sprawozdawczo Wyborcze dokonało oceny pracy Zarządu Stowarzyszenia IV kadencji i wybrało nowe władze: **Czesław Leosz** (prezes), Władysław Mendys i Marian Matysik (zastępcy prezesa), Mieczysław Mikulski (sekretarz), Tadeusz Dubec (zastępca sekretarza), Tadeusz Chrzan (skarbnik) oraz Jerzy Graczyk, Stanisław Jedziniak, Felicja Mac, Marian Sobel i Kazimierz Zieliński (członkowie). W skład Komisji Rewizyjnej weszli: Tadeusz Garbacik (przewodniczący), Wojciech Spólnik (sekretarz), Józef Betlej, Stanisław Sobol, Bronisław Tokarz i Adam Mikuś (członkowie). W Sądzie Koleżeńskim znaleźli się Bronisław Antosz (przewodniczący) i Władysław Barcentewicz. Zarząd skoncentrował się na w wcześniej podjętych kierunkach działania.

W dniu 18 stycznia 1980 roku, z okazji 35-lecia wyzwolenia Jasła spod okupacji hitlerowskiej, zorganizowano w JDK sesję tematyczną połączoną ze „**Spotkaniem pokoleń**”.

Kolejna sesja popularyzacyjna poświęcona była „Hubalowi”, w 40 rocznicę jego śmierci. 8 maja 1980 roku po sesji, w której uczestniczył adiutant „Hubala” mjr Henryk Ossowski (pseudonim „Dołęga”), **dokonano odsłonięcia tablicy pamiątkowej z płaskorzeźbą Henryka Dobrzańskiego „Hubala”** w zabytkowym pałacu w Gorajowicach. W kinie „Syrena” był wyświetlany **film pt. „Hubal”** w reżyserii Bohdana Poręby.

Dla utrwalenia pamięci sławnych ludzi związanych z Jasłem i regionem w gmachu I LO w Jaśle wmurowano tablicę pamiątkową ku czci wybitnego geografa prof.

Stanisława Pawłowskiego rodem z Dębowca, a w Ułaszowicach, w miejscu zbudowanej przez Ignacego Łukasiewicza pierwszej w świecie destylarni ropy naftowej, **ustawiono w 1983 roku obelisk z tablicą pamiątkową.**

Utrwalono też wiele innych miejsc historycznych w mieście i regionie, a także na starym cmentarzu w Jaśle.

Wiele nowych ulic i placów w Jaśle otrzymało imiona wybitnych osób. Uczczono w ten sposób: Bartłomieja z Jasła, hubalczyków, Kadyiego, Koralewskiego, Łukasiewicza, Madejewskich, Metzgera, Pawłowskiego, Pigoń, Weigla, Zyndrama z Maszkowic i inne.

W dniu 4 grudnia 1980 roku zmarł dr med. **Stanisław Kadyi** Honorowy Członek Stowarzyszenia, znakomity lekarz, humanista, znawca i kolekcjoner dzieł sztuki, który swój budynek wraz z bogatym zbiorem muzealnych eksponatów przekazał na rzecz umiłowanego miasta Jasła. Rozbudowany dom dr. Kadyiego wraz z eksponatami służy obecnie Muzeum Regionalnemu w Jaśle.

W 1981 roku wydano broszurę pióra Czesława Leosza pt. **„TRAGEDIA RODZINY MADEJEWSKICH Z JASŁA”.**

W 1984 roku Stowarzyszenie wydało pierwszą broszurę w opracowaniu Stanisława i Barbary Cynarskich z cyklu **„STARY CMENTARZ W JAŚLE”.**

Obok wymienionych już dokonań Stowarzyszenie podjęło zadanie zmierzające do ratowania zabytkowych mogił na starych cmentarzach, które w miarę upływu lat i bez troski odpowiedzialnych osób ulegały systematycznej dewastacji. W latach 1984/85 sporządzono metryki prawie tysiąca grobów i dokumentację techniczno – fotograficzną 125 zabytkowych nagrobków. Zdjęcia wykonał Mieczysław Mikulski. W ramach pozyskanych na ten cel środków, pod nadzorem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, przystąpiono przy pomocy miejscowych rzemieślników do renowacji najważniejszych obiektów. W 1984 roku Zarząd pozyskał pomoc Cechu Rzemiosł Różnych, który nieodpłatnie wykonał renowację nagrobka córki Ignacego Łukasiewicza, usytuowanego w pobliżu kaplicy cmentarnej. Wcześniej, w 1980 roku dokonano renowacji pomnika na grobie prawnika Tadeusza Kościuszki, Bolesława Fiałkowskiego, na cmentarzu w Cieklinie.

Wiele innych prac zamierzonych przez Stowarzyszenie nie zostało podjętych z powodu wprowadzenia stanu wojennego w Polsce, który zawiesił działalność w wszelkich organizacji społecznych.

VI kadencja 1984 – 1989

Walne Zebranie w dniu 4 maja 1984 roku powierzyło ponownie funkcję prezesa **Czesławowi Leoszowi**, a w skład Zarządu weszli: Jerzy Graczyk i Józef Czernicki (zastępcy prezesa), Mieczysław Mikulski (sekretarz), Jan Romanow (zastępca sekretarza), Tadeusz Chrzan (skarbnik), Kazimiera Buczek, Stanisław Jedziniak, Felicja Mac, Władysław Mendys i Marian Sobel (członkowie). Komisja Rewizyjna: Tadeusz Garbacik (przewodniczący), Józef Betlej, Kazimierz Krzyżanowski i Bronisław Tokarz (członkowie). Sąd Koleżeński w składzie: Jerzy du Vall (przewodniczący), Wojciech Preisner i Marcin Woźniak.

W maju 1984 roku ogłoszono konkurs na „**Wspomnienia o odbudowie i rozwoju Jasła w 40-leciu PRL**”.

Rok 1985 był rokiem licznych jubileuszy, a tym samym okazją do wielu imprez. W styczniu obchodzono uroczyste 40-lecie wyzwolenia Jasła, połączone z sesją popularno-naukową, podczas której Jasło odznaczone zostało przez Radę Państwa **Orderem Sztandaru Pracy I Klasy**, w dowód uznania pracy mieszkańców dla odbudowy i rozwoju miasta. W JDK otwarto wystawę „**Jasło – wczoraj, dziś i jutro**”, wybito medal okolicznościowy „**800 LAT JASŁA – 1185-1985**” oraz wydano jednodniówkę „**TRYBUNA JASIELSKA**”. W kwietniu 1985 roku Jasło **odznaczone zostało złotym medalem Opiekuna Miejsc Pamięci Narodowej**, w których to dokonaniach mieli swój udział członkowie Stowarzyszenia, gdyż dzięki ich inicjatywie upamiętniono w regionie miejsca masowych trąceń w Bukowej, Dobrucowej, Hałbowie, Tokach, Krajowicach, Lisówku i w wielu innych.

16 czerwca 1985 roku odbył się w Jasle kolejny Turniej Miast. W szranki stanęło **JASŁO** i **ŁAWA**. Wygrało Jasło stosunkiem 3:2. W lipcu tegoż roku obchodzono

uroczyście **XX-lecie Stowarzyszenia Miłośników Jasła i Regionu Jasielskiego**. Wydano z tej okazji okolicznościowy medal w brązie, w nakładzie 250 sztuk.

W grudniu 1985 roku staraniem Stowarzyszenia odbyła się w JDK sesja popularnonaukowa pt. **„ODKRYCIA ARCHEOLOGICZNE W REGIONIE JASIELSKIM”**, połączona z wystawą wykopalisk. Referentami byli: prof. Jan Machnik, prof. Stanisław Cynarski i mgr Jan Gancarski.

We wrześniu 1986 roku na wniosek SMJiRJ, decyzją Urzędu Wojewódzkiego i Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Krośnie, **Stary Cmentarz w Jasle wpisany został do rejestru zabytków**. Nadal kontynuowano prace przy renowacji zabytkowych nagrobków, dzięki finansowemu wsparciu Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. W latach 1985/1989 odnowiono osiem zabytkowych nagrobków. Zakres dalszych prac był ograniczony funduszami.

W kwietniu 1988 roku odbyło się seminarium na temat **„Eksterminacja Żydów na Podkarpaciu w czasie II wojny światowej”**. Organizatorami byli MDK i SMJiRJ.

Wśród publikacji Stowarzyszenia znalazły się dwie kolejne broszury z cyklu **„STARY CMENTARZ W JASLE”**, których autorami są: Stanisław i Barbara Cynarscy (1985 r.) i Grzegorz Chomici i Barbara Cynarska (1987 r.). W czerwcu 1985 roku ukazały się: **„ZAGŁADA JASŁA”** Czesława Leosza i **„JASŁO W 40-LECIU PRL”** Mariana Ziobro.

W marcu 1989 roku Stowarzyszenie wydało pierwszy **„PLAN MIASTA JASŁA”** z krótkim opisem historycznym, w nakładzie 6 tysięcy egzemplarzy.

Wielu działaczy Stowarzyszenia zostało uhonorowanych odznaczeniami regionalnymi za całokształt pracy na rzecz miasta Jasła i regionu. Honorową odznakę **„Za zasługi dla województwa rzeszowskiego”** otrzymali: Michalina Jasińska i Kazimierz Zieliński (1966 r.), Henryk Zych (1987 r.).

Odznakę **„Za zasługi dla województwa krośnieńskiego”** otrzymali: Stanisław Kady i Władysław Mendys (1978 r.), Stanisław Cynarski, Tadeusz Garbacik, Kazimierz Hefka, Czesław Leosz, Mieczysław Mikulski i Bronisław Tokarz (1986 r.), a w 1987 roku Henryk Zych, który ponadto otrzymał w 1988 roku **Srebrny Krzyż Zasługi** oraz **Honorową Odznakę Przyjaciół Harcerstwa** – Głównej Kwatery ZHP.

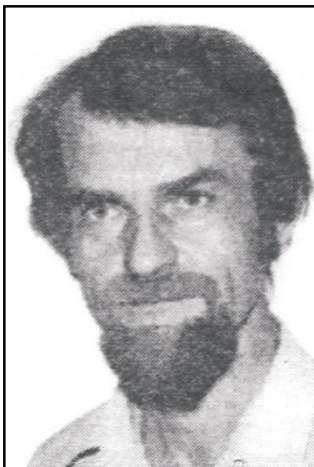
VII kadencja 1989 – 1991

Wybór nowych władz Stowarzyszenia przez Walne Zebranie odbyte w dniu 11 kwietnia 1989 roku polegał na niewielkich tylko zmianach osobowych. Prezesem został nadal Czesław Leosz, na jego zastępców wybrano Jerzego Graczyka i Jana Romanowa, sekretarzem został nadal Mieczysław Mikulski, jego zastępcą Jacek Pajda, skarbnikiem Tadeusz Chrzan, a członkami Zarządu: Zbigniew Dranka, Kazimierz Krzyżanowski, Władysław Mendys i Feliks Żrebiec. Do Komisji Rewizyjnej w miejsce Kazimierza Krzyżanowskiego wybrano Józefa Twaroga. W skład Sądu Koleżeńskiego weszli: Henryk Zych (przewodniczący), Eugeniusz Jałosiński i Ryszard Skiba.

W październiku 1989 roku dokonano odsłonięcia tablicy, przed budynkiem Sądu Rejonowego przy ul. Staszica, upamiętniającej odbicie więźniów politycznych z jasielskiego więzienia, w sierpniu 1943 roku, przez grupę AK pod dowództwem Zenona Soboty ps. „Korczak”.

W marcu 1990 roku ukazał się pierwszy numer gazety lokalnej „**OBIEKTYW**”, pisma Komitetu Obywatelskiego „Solidarność” w Jaśle, którego twórcą i redaktorem naczelnym był członek SMJiRJ Marian Matysik. W grudniu 1990 roku do rąk czytelników oddano **III tom „ROZNIKA JASIELSKIEGO”** w nakładzie 1500 egzemplarzy, pod redakcją Stanisława Cynarskiego.

VIII kadencja 1991 – 1995

Po kolejnych kadencjach prezesa Czesława Leosza Walne Zebranie w dniu 15 marca 1991 roku powierzyło funkcję prezesa **Karolowi Głowie**. Zastępcami prezesa zostali Mieczysław Mikulski i Henryk Zych, sekretarzem Jan Szaro, skarbnikiem Jacek Pajda, a członkami Zarządu Zbigniew Dranka, Adam Gleń, Kazimierz Krzyżanowski, Bożena Molska, Jan Romanow i Marian Zawiliński. Do Komisji Rewizyjnej wybrano: Tadeusza Garbacika

(przewodniczący), Józefa Twaroga (sekretarz) i Józefa Grochowskiego (członek), a do Sądu Koleżeńskiego weszli: Jerzy du Vall (przewodniczący) oraz Zygmunt Kachlik i Wojciech Spólnik. Zarząd podjął kontynuację działalności wydawniczej i popularyzatorskiej.

W maju 1991 roku Stowarzyszenie przejęło od Urzędu Miasta Jasła wydawanie czasopisma „**OBIEKTYW**” i funkcję redaktora naczelnego powierzyło Henrykowi Zychowi. Powołano kilkuosobowy społeczny komitet redakcyjny i zarejestrowano tytuł w Sądzie Wojewódzkim w Krośnie pod nazwą „**OBIEKTYW JASIELSKI**”. Wydawano czasopismo jako miesięcznik, a następnie dwutygodnik, do 1995 roku, kiedy to Urząd Miasta przekazał wydawnictwo pod opiekę Miejskiej Biblioteki Publicznej w Jaśle.

W 1993 roku Stowarzyszenie wydało pierwszą edycję „**KALENDARZA JASIELSKIEGO**”, który od tej pory ukazuje się co rok pod redakcją Felicji Jałosińskiej i cieszy się coraz większym zainteresowaniem odbiorców i użytkowników.

W marcu 1993 roku z okazji 50 rocznicy powstania w getcie warszawskim zorganizowano w JDK imprezę pn. „**Spotkanie z historią i kulturą żydowską**”, połączoną ze spotkaniem autorskim z Władysławem Mendysem autorem książki pt. „**SPOŁECZNOŚĆ ŻYDOWSKA W DAWNYM JAŚLE**”, która ukazała się drukiem w 1995 roku.

W czerwcu 1993 roku Rada Miasta Jasła nadała tytuł „Honorowego Obywatela Miasta Jasła” m.in. zasłużonym członkom naszego Stowarzyszenia. Tytuł ten otrzymali: **Władysław Mendys, Wojciech Spólnik i Kazimierz Zieliński**.

W 1994 roku, wspólnie z JDK, Stowarzyszenie wydało poszerzone o liczne ilustracje znane dzieło ks. Władysława Samy „**OPIS POWIATU JASIELSKIEGO**” z 1908 roku. Ukazała się też seria reprodukcji starych widokówek dawnego Jasła. Wydano także plan miasta Jasła oraz kolorowy folder „**JASŁO**”.

Z inicjatywy członka SMJiRJ Józefa Bosaka, w 1991 roku otwarta została „**Trasa spacerowa im. Konstytucji 3 Maja**” z Gorajowic do Warzyc.

W dniu 2 maja 1991 roku dokonano odsłonięcia i poświęcenia tablicy upamiętniającej dwusetną rocznicę uchwalenia Konstytucji 3-Maja. Odsłonięcia

tablicy, umieszczonej na budynku przy ul. Hugona Kołłątaja, dokonał Władysław Mendys, a jej fundatorem był Władysław Hawliczek.

W 1992 roku zorganizowano pierwszy **TURNIEJ WIEDZY O JAŚLE**, w którym uczestniczyła młodzież ze szkół jasielskich. Turniej wzbogacony nagrodami i dyplomami spotkał się z uznaniem i aprobatą zarówno szkół jak i uczestników, co było bodźcem do jego kontynuowania w kolejnych latach.

Jak doniosła prasa, radio i telewizja w latach 1994/1995, jaślanka Agnieszka Zych – członek SM JIRJ zdobyła w kolejnych konkursach 12 tytułów, w tym „MISS Małopolski”, „I WICEMISS Polski” oraz MISS Baltic Sea – 96”, sławiąc Jasło w kraju i za granicą.

IX kadencja 1995 – 1998

W dniu 26 lutego 1995 roku odbyło się Walne Zebranie Sprawozdawczo Wyborcze, które dokonało oceny dotychczasowej pracy, wybrało nowe władze Stowarzyszenia i zatwierdziło szereg istotnych zmian w statucie, zaproponowanych przez Henryka Zycha. Wybrany Zarząd w liczbie 11 osób ukonstytuował się następująco: **Henryk Zych** (prezes), Stanisław Zubel, Mieczysław Mikulski i Józef Bosak (zastępcy prezesa), Małgorzata Czełuśniak-Tęcza (sekretarz), Adam Owiński (skarbnik) oraz członkowie Zarządu: Jan Betlej, Tadeusz Czachowski, Bogusław Mastej, Jan Romanow i Marian Zawiliński. Do Komisji Rewizyjnej wybrani zostali: Tadeusz Garbacik (przewodniczący), Michalina Jasińska (sekretarz) i Józef Twaróg a do Sądu Koleżeńskiego weszli: Jan Szaro (przewodniczący), Kazimierz Krzyżanowski i Stanisław Roczniak (członkowie).

Zarząd postanowił skupić swoją uwagę na pozyskaniu nowych członków zwyczajnych i zbiorowych i na odmłodzeniu grupy aktywnych działaczy – regionalistów. Podjęto też prace nad realizacją dwóch projektów opracowanych przez

prezesa Henryka Zycha, a w oparciu o Kartę Regionalizmu Polskiego – Wrocław 94, podjęto szereg dalszych zadań, których realizacja przyniosła Stowarzyszeniu niespotykane dotychczas efekty.

Po kilku miesiącach, wobec ogromu pracy, jaką podjął Zarząd w swoich zamierzeniach, nie wszyscy członkowie Zarządu zadeklarowali chęć aktywnego działania, odnosząc się z dużą rezerwą do podjętych zadań. Te, a także inne okoliczności były powodem, że już na początku kadencji czterech członków Zarządu złożyło rezygnację, a na ich miejsce dokooptowano cztery inne osoby, zgodnie z przepisami statutu. Z członków Zarządu zrezygnowali kolejno: p.p. Jan Betlej, Stanisław Zubel, Tadeusz Czachowski i Mieczysław Mikulski. Na ich miejsce w skład Zarządu weszli p.p. Felicja Jałosińska (zastępca prezesa), Zbigniew Budziak (sekretarz), Wiesław Hap i Paweł Bukowski (członkowie).

W okresie kadencji Zarząd odbył 82 protokołowane posiedzenia, a ponadto w każdy wtorek odbywały się spotkania członków Zarządu z członkami Stowarzyszenia i innymi osobami, na różne bieżące tematy.

Wspomniane wcześniej dwa projekty prezesa zaczęto realizować już w 1995 roku. Pierwszy z nich pn. „**STAWIAMY NA MŁODOŚĆ**” polegał na pozyskaniu dyrekcji i pedagogów szkół z terenu miasta dla wprowadzenia tematyki regionalnej do programu nauczania i zajęć pozalekcyjnych, zgodnie z wytycznymi MEN. Do jasielskich szkół, podstawowych i średnich, wystąpiono z propozycją współpracy w zakresie wychowania młodego pokolenia w umiłowaniu własnego środowiska, poznawaniu jego historii, tradycji i dziedzictwa kulturowego regionu w którym żyją, przy jednoczesnym otwarciu się na pozytywne wartości kultur Europy i Świata. Nasze osobiste kontakty z dyrektorami poszczególnych szkół były ocenione bardzo pozytywnie, a propozycje przychylnie przyjęte.

Pierwszymi szkołami, które podjęły w tym zakresie działania i utworzyły u siebie szkolne grupy i koła Młodych Miłośników Jasiła i Regionu były:

- Szkoła Podstawowa nr 8 w Jaśle – Sobniów
- Szkoła Podstawowa nr 10 w Jaśle – Brzyszczyki
- Szkoła Podstawowa nr 9 w Jaśle
- Szkoła Podstawowa nr 6 w Jaśle – Niegłowice

- Szkoła Podstawowa nr 4 w Jaśle

Do końca 1996 roku założono kolejne grupy regionalne w szkołach:

- Zespół Szkół Ekonomicznych w Jaśle

- Szkoła Podstawowa nr 2 w Jaśle

- Liceum Ogólnokształcące im. Króla Stanisława Leszczyńskiego

- Szkoła Podstawowa nr 7 w Jaśle – Żółków

- Szkoła Podstawowa nr 11 w Jaśle – Gamrat

Za tą „pionierską” grupą szkół wkrótce poszły następne. Akces współpracy zgłosiły kolejne szkoły z terenu miasta i gmin wiejskich. Podaję wykaz według kolejności zgłoszeń: Szkoła Podstawowa nr 1 w Jaśle, Szkoły Podstawowe: Kołaczyce, Święcany, Wrocanka, nr 1 i 2 w Bieczu, Makowiska, Trzcinica, Warzyce, nr 1 Osobnica, Błażkowa, Kunowa, Korczyna, Opacie, Krempna, Nowy Żmigród, Dobrynia, Dębowiec, Zawadka Osiecka, II L.O. Jasło, a także Przedszkole Miejskie nr 10 w Jaśle. Do dnia dzisiejszego, dzięki zabiegom Jasielskiej Federacji RTK, która w lutym 1997 roku przejęła dalszą pracę ze szkołami do swojego programu działania, liczba szkół, które włączyły się do programu regionalizmu wynosi ponad 50, a skupiają one ok. tysiąc członków. W pozyskiwaniu tak liczного grona sympatyków dla sprawy regionalizmu, znaczące są zasługi prezesa JF RTK Wiesława Hapa i Zarządu Federacji.

Dla szkolnych kół Młodych Miłośników Jasła i Regionu wydano w 1996 roku serię składającą się z 8. broszur z ilustracjami, pod wspólnym tytułem „**JASŁO – NASZA MAŁA OJCZYZNA**”, które spotkały się z aprobatą i przychylnym przyjęciem zarówno młodych regionalistów, jak też ich opiekunów. Z myślą o poszerzeniu programów regionalnych do szkół wiejskich w 1997 roku opracowano kolejną serię wydawniczą pt. „**A-B-C REGIONU JASIELSKIEGO**”, liczącą 10 tomików o objętości 30 stron każdy, o różnorodnej tematyce.

Nauczyciele regionaliści, opiekunowie szkolnych kół byli zapraszani do udziału w cyklicznych seminariach metodycznych organizowanych przez Zarząd Stowarzyszenia.

Drugi projekt pt. „**INTEGRACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ**” polegał na skupieniu najbardziej aktywnej społeczności wiejskiej w towarzystwach regionalnych

poszczególnych gmin regionu jasielskiego i czynnego włączenia ich do działania w samorządności lokalnej. Projekt ten został pozytywnie oceniony przez Fundację Rozwoju Demokracji Lokalnej UE Phare w 1996 roku i uzyskał wsparcie finansowe w postaci grantu w wysokości 5.000 ecu.

Dzięki nielicznej grupie „zapaleńców”, którzy zrozumieli sens i znaczenie podjętych działań, udało się projekt zrealizować, a rozliczenie grantu przyjęte zostało przez Fundatora z uznaniem i pochwałą za skrupulatność. W gronie członków Zarządu, którzy najaktywniej włączyli się w realizację obu projektów znaleźli się obok prezesa: p.p. Felicja Jałosińska, Zbigniew Budziak, Bogusław Mastej i Józef Bosak. W wyniku ich zaangażowania w latach 1996/1997 powstały nowe samodzielne towarzystwa regionalne w gminach: Dębowiec, Trzcinica, Krempna, Nowy Żmigród, Lipinki i Tarnowiec. Zappełniły one, obok już istniejących stowarzyszeń w Kołaczycach, Bieczu i Skołyszynie, „białe plamy” na mapie regionu. Wyjątkiem są gminy Brzyska i Osiek Jasielski, gdzie dotychczas nie udało się utworzyć towarzystwa regionalnego.

Końcowym etapem projektu było skupienie towarzystw regionalnych w organizacji stanowiącej platformę wymiany doświadczeń i podejmowania w różnych dziedzinach wspólnych zadań problemowych.

Platformą taką stała się Jasielska Federacja Regionalnych Towarzystw Kultury powołana w dniu 26 lutego 1997 roku przez 11 samodzielnych i niezależnych towarzystw regionalnych, z liczbą 842 członków. Podjęto również, przewidziane w projekcie, wydawanie czasopisma społeczno – kulturalnego „**REGION JASIELSKI**”, którego redaktorem naczelnym został wybrany Henryk Zych.

Letni obóz języka angielskiego to kolejne zadanie realizowane przez Stowarzyszenie wspólnie z Dyrekcją Zespołu Szkół Ekonomicznych w Jaśle, który dysponuje odpowiednimi pomieszczeniami oraz kwalifikowaną kadrami umożliwiającą najbardziej prawidłowe wykonanie zadania zlecanego corocznie przez Kuratorium Oświaty w Krośnie. W obozie, polegającym na utrwalaniu znajomości języka angielskiego za pomocą konwersacji prowadzonej przez wykładowców wolontariuszy z USA i Anglii z censem akademickim, brało udział corocznie 40 uczestników

z terenu województwa krośnieńskiego. Akcja ta była pozytywnie oceniana zarówno przez Kuratorium, jak też przez samych uczestników.

W okresie IX kadencji Stowarzyszenie nawiązało szereg nowych kontaktów, podejmując współpracę z około 30 instytucjami i organizacjami w kraju i za granicą, co pozwoliło na szerszą promocję Jasła, jak też samego Stowarzyszenia.

Pozytywne wyniki przynosi współpraca Stowarzyszenia z Młodzieżowym Domem Kultury w Jaśle, zwłaszcza w zakresie organizowanych wspólnie imprez: dorocznego „**TURNIEJU WIEDZY O JAŚLE**”, konkursu fotograficznego pt. „**JASŁO – MOJE MIASTO**”, a także w wielu innych dziedzinach. Dobrze układa się też współpraca z Jasielskim Domem Kultury.

Do bardzo istotnych należy zaliczyć dobre kontakty Zarządu Stowarzyszenia z lokalnymi mediami, jak: Obiektyw Jasielski, Nowiny, Dziennik Polski, Telewizja Kablowa „GIM-SAT”, Telewizja Rzeszów, Polskie Radio Rzeszów oraz Radio „FAN-FM” Jasło, na falach którego zespół radiowy Stowarzyszenia nadawał w 1997 roku cykliczną audycję pt. „**Region Jasielski na antenie**”.

Najbardziej aktywną działalność wykazało Stowarzyszenie w zakresie wydawniczym. W ostatnich trzech latach ukazało się 36 wydawnictw i druków o tematyce regionalnej, wśród których na szczególną uwagę zasługuje album ***JASŁO – „ZBURZONE NIENAWIŚCIĄ – WYDŹWIGNIĘTE PRACĄ***”, pod redakcją Henryka Zycha, przyjęty z dużym uznaniem przez odbiorców.

Obok zwięzłego opisu historycznego, autorstwa Józefa Bosaka, w trzech wersjach językowych polskiej, angielskiej i niemieckiej, album zawiera 140 unikatowych fotografii z archiwum Mieczysława Mikulskiego i Mieczysława Wieteski przedstawiających Jasło z lat 1939-1945 i współczesne. Ewenementem wydawniczym była seria broszur „***A-B-C REGIONU JASIELSKIEGO***”, składająca się z 18 tomików o łącznym nakładzie ponad 2000 egzemplarzy, przeznaczona dla szkół wprowadzających tematykę regionalną do programów nauczania. Obok wymienionych, do znaczących pozycji wydawniczych tego okresu należy zaliczyć polskie wydanie książki płk. Józefa Modrzejewskiego pt. „***OD ARMII KRAJOWEJ DO WOJNY DOMOWEJ***”, której pierwsze wydanie ukazało się w Nowym Jorku w 1985 roku, „***WIZYTKI JASIELSKIE***” Zdzisława Świstaka, który ukazuje dzieje

klasztoru ss. Wizytek w Jaśle, w latach 1610-1997, „*KREMPNA I OKOLICE*” Jana Pawlusia, będąca monografią gminy Kremarna, położonej na pograniczu ze Słowacją, gdzie ludność łemkowska stanowiła niegdyś na tym terenie podstawową grupę etniczną. Liczne zabytki kultury materialnej oraz przyrody ukazane w ciekawych opisach i barwnych fotografiach stanowią dodatkowy walor tej książki.

Redagowany przez Felicję Jałosińską „*KALENDARZ JASIELSKI*” ukazał się kolejnych edycjach: 1995, 1996, 1997 i 1998, dzięki pozyskiwanym przez p.F. Jałosińską sponsorom. Do rąk czytelników systematycznie docierało czasopismo „*REGION JASIELSKI*”.

W 1998 roku na półkach księgarskich ukazała się książka Wiesława Hapa pt. „*ZIEMIA JASIELSKA – NASZĄ MAŁĄ OJCZYZNĄ*”. Autor opisuje dawne i współczesne dzieje regionu, zwyczaje, obrzędy, etnografię i legendy, wzbogacając opis licznymi ilustracjami. Pozycja przeznaczona dla młodych regionalistów i nauczycieli.

W dniach 20 i 21 kwietnia 1996 roku odbyły się imprezy jubileuszowe z okazji **30-lecia Stowarzyszenia**, z udziałem wielu członków, w tym również zamiejscowych oraz zaproszonych honorowych gości. W ramach obchodów zorganizowano w Jaśle: Wojewódzki Sejmik RTK z udziałem delegacji woj. krośnieńskiego, Sesję popularnonaukową nt. „**Małe ojczyzny – tradycja dla przyszłości**” z udziałem gości i referentów z różnych stron Polski, *Wystawę dorobku 30-lecia SMJiRJ*, *Koncert jubileuszowy* z udziałem najlepszych zespołów artystycznych miasta Jaśla, prowadzony przez I wicemiss Polski i Miss Bałtyku oraz redaktora z Radia RMF, uroczyste *Zebranie Jubileuszowe Członków Stowarzyszenia* oraz *Kiermasz wydawnictw regionalnych*. Imprezy zostały wsparte przez kilku sponsorów, m.in.: Urząd Wojewódzki w Krośnie, Urząd Miasta Jaśla, ZPOW „Pektowin”, Animex – „JASAN”, PSS „SPOŁEM”, Spółdzielnia Inwalidów w Jaśle, Stacja Rejonowa PKP i ZTS „GAMRAT”. Z okazji jubileuszu ukazał się pierwszy, okazjonalny numer „*BIULETYNU INFORMACYJNEGO SMJiRJ*”, redagowany przez Henryka Zycha, podsumowujący 30-letnią działalność Stowarzyszenia. Kolejne numery, z materiałami dotyczącymi projektu „Integracja społeczności lokalnej” wydane zostały w drugiej

połowie 1996 roku. Wydano też okolicznościowy „*FOLDER 30-LECIA SMJRJ*” w nakładzie 3 tysięcy egzemplarzy.

Po raz pierwszy w historii Stowarzyszenia, dzięki dokonany w statucie zmianom w 1995 roku, pozyskano pierwszych zbiorowych członków Stowarzyszenia w liczbie 10, spośród firm i zakładów pracy. Są to: Furnel International Ltd O/Jasło, „INCO – Veritas” Huta Szkła Tarnowiec, Zespół Szkół Ekonomicznych, RZE Rejon Energetyczny Jasło, Drukarnia „JASŁO”, PPHiU „POL-ZBYT”, Cech Rzemiosł Różnych Jasło, PGNiG O/Jasło, PGNiG Zakład Gazowniczy Jasło oraz ZTS „GAMRAT”.

W latach 1995 – 1998 liczba członków Stowarzyszenia wzrosła od 198 do 504 osób, w tym 264 członków zwyczajnych (13 honorowych), 10 zbiorowych członków wspierających i 230 członków młodzieżowych, skupionych w kołach szkolnych.

W okresie kadencji, z inicjatywy Zarządu, wielu członków Stowarzyszenia zostało wyróżnionych honorowymi tytułami i odznaczeniami:

1. Honorowy Obywatel Miasta Jasła	- 5 osób.
2. Nagroda Wojewody Krośnieńskiego	- 2 osoby.
3. Zasłużony Działacz Kultury	- 8 osób.
4. Honorowy Członek Stowarzyszenia	- 11 osób.
5. Zasłużony dla Stowarzyszenia	- 17 osób.

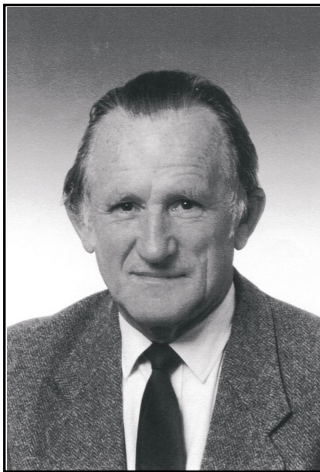
W tym czasie odeszło od nas na zawsze kilku długoletnich działaczy Stowarzyszenia. W marcu 1995 roku zmarł Władysław Mendys – Honorowy Obywatel Miasta Jasła, zasłużony społecznik, zastępca burmistrza miasta Jasła dźwigający miasto z ruin, założyciel SMJRJ. W maju 1996 roku odszedł Kazimierz Zieliński – polonista I LO w Jaśle, społecznik i publicysta, Honorowy Obywatel Miasta Jasła, a w listopadzie zmarł Stanisław Cynarski – pracownik naukowy UJ, autor i współredaktor licznych wydawnictw regionalnych o Jaśle, Honorowy Członek SMJRJ. W kwietniu 1997 roku zmarł Tadeusz Garbacik - Honorowy Obywatel Miasta Jasła, Honorowy Członek Założyciel SMJRJ, działacz społeczny szczególnie zasłużony w odbudowie Jasła. W lutym 1998 roku zmarł Wojciech Spólnik -

Honorowy Obywatel Miasta Jasła, zasłużony członek Stowarzyszenia, szczególnie w tworzeniu jasielskiego muzeum.

Majątek Stowarzyszenia w okresie IX kadencji wzrósł ponad 10-krotnie, głównie dzięki p. Felicji Jałosińskiej, która nie licząc czasu i wysiłków, jako zastępca prezesa Zarządu czyniła wszystko, by pozyskać środki umożliwiające statutową działalność Stowarzyszenia.

Warto jeszcze odnotować, że w 1998 roku SMJiRJ, w ocenie ogólnokrajowej zawartej w Biuletynie Ministerstwa Kultury i Sztuki nr 8, znalazło się w gronie 20 najlepszych w Polsce na 1256 działających stowarzyszeń, a czasopismo „REGION JASIELSKI”, którego winieta zamieszczona została w tym Biuletynie, uznane zostało za jedno z trzech najlepszych wydawnictw regionalnych.

X kadencja 1998 – 2001

Walne Zebranie w dniu 15 marca 1998 roku dokonało oceny pracy Zarządu w minionej kadencji i uznało celowość dalszej jego pracy w dotychczasowym składzie. Jednak, wobec zdecydowanej odmowy H. Zycha na dalsze prezesowanie, zebranie dokonało wyboru nowych władz: **Jan Romanow** (prezes), Felicja Jałosińska, Wiesław Hap i Bogusław Mastej (zastępcy prezesa), Zbigniew Budziak (sekretarz), Wojciech Kawa (skarbnik) oraz: Andrzej Laskowski, Piotr Mazan, Mieczysław Mikulski, Tadeusz Rojkowski i Marian Zawiliński (członkowie Zarządu). Wybrano też Komisję Rewizyjną w składzie: Józef Twaróg (przewodniczący), Michalina Jasińska i Stanisław Zubel (członkowie), oraz Sąd Koleżeński w osobach: Stanisław Mazan (przewodniczący), Adam Owiński i Lidia Lejpras (członkowie).

W styczniu 1999 roku, na I Konferencji Regionalistów Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie, wiceprezes SMJiRJ Wiesław Hap został wybrany do Rady Regionalnych Towarzystw Kultury Województwa Podkarpackiego.

W dniu 21 maja 1999 roku odbyła się w JDK Jasło sesja popularnonaukowa nt. „**Szkoła a regionalizm**”. Współorganizatorem sesji obok JF RTK i Muzeum Regionalnego było SMJiRJ. Wiodący referat wygłosił prof. dr hab. Alojzy Zielecki (WSP Rzeszów), a 10 nauczycieli regionalistów z naszego terenu przedstawiło swoje dokonania w zakresie regionalizmu w szkołach. W sali Muzeum Regionalnego otwarta została wystawa rzeźby w drzewie Stanisława Ryznarskiego – twórcy ludowego ze Świącan.

Do istotnych dokonań nowych władz X kadencji należy zaliczyć wydawnictwa: album pt. „**JASIELSKIE TABLICE – POMNIKI – OBELISKI**”, wydanie zbiorowe pod redakcją Wiesława Hapa, zawierające opisy i fotografie obiektów utrwalających ważne postacie i wydarzenia z dziejów Jasła, „**ROCZNIK JASIELSKI**” tom IV – wydanie zbiorowe, pod przew. red. Wiesława Hapa, liczące ponad 30 ciekawych publikacji oraz trzy edycje „**KALENDARZA JASIELSKIEGO**” – 1999, 2000 i 2001 rok w opracowaniu redakcyjnym Felicji Jałosińskiej.

W dniu 16 września 1999 roku Stowarzyszenie zostało docenione na forum krajowym otrzymując nagrodę Marszałka Sejmu RP Macieja Płażyńskiego za całokształt dotychczasowej pracy.

W 2000 roku ukazała się publikacja „**WSPOMNIENIA O JAŚLE 1939 - 1960**” w nakładzie 1000 egzemplarzy. Zawarte w książce treści są zarówno pokłosiem ogłoszonego w 1977 roku ogólnopolskiego konkursu na wspomnienia o Jaśle, jak też efektem starannego doboru innych materiałów i dokumentów historycznych co pozostaje zasługą zespołu redakcyjnego pod przewodnictwem Felicji Jałosińskiej. Bardzo cennym przyczynkiem wspomnień, zamieszczonym na końcu książki, jest wykaz ulic, domów i ich właścicieli według stanu na dzień 31 sierpnia 1939 roku, opracowany przez Władysława Mendysa, a uzupełniony mapą i fotografiami starego Jasła przez Felicję Jałosińską. Wspomnienia zawierają szczególnie cenne informacje o ludziach związanych z Jasłem w czasach jego zagłady i odbudowy. W tym samym roku ukazał się drukiem zbiór inscenizacji jasełkowych dla grup kołędniczych pt. „**PO KOŁĘDZIE**”, pióra Bogusława Masteja, w nakładzie jednego tysiąca egzemplarzy.

Następną pozycją wydawniczą był zbiór materiałów z sesji popularnonaukowej „**Szkoła a regionalizm**”, która odbyła się w maju 1999 roku w Jaśle. Książka

pt. „**SZKOŁA A REGIONALIZM**”, pod redakcją Wiesława Hapa, wydana została przez SMJiRJ w nakładzie 500 egzemplarzy.

25 maja 2000 roku SMJiRJ było współorganizatorem sesji popularnonaukowej pn. „**Dziedzictwo kulturowe regionu jasielskiego**”. Podczas sesji wygłoszono szereg ciekawych referatów, w Muzeum Regionalnym otwarto wystawę pt. „**Pradzieje Jasła i okolic**”, a w Trzcinicy, gdzie gospodarzem było miejscowe Społeczno – Kulturalne Towarzystwo Przyjaciół Trzcinicy, zwiedzono zabytkowe „Waty” i inne stare obiekty. Sesję zakończono piknikiem przy dźwiękach kapeli ludowej „Trzcinicoki”.

W styczniu 2001 roku Stowarzyszenie było gospodarzem i sponsorem spotkania opłatkowego dla regionalistów skupionych w Jasielskiej Federacji RTK.

*Działalność Stowarzyszenia MJiRJ
od kadencji I do X opracował:
Henryk Zych*

XI kadencja 2001 – 2004

W dniu 25 marca 2001 roku Zebranie Sprawozdawczo – Wyborcze dokonało oceny ustępującego Zarządu i wyboru nowych władz Stowarzyszenia w składzie: **Felicja Jałosińska** (prezes), Wiesław Hap i Bogusław Mastej (zastępcy prezesa), Ryszard Dranka (sekretarz), Mieczysław Mikulski (zastępca sekretarza), Bożena Jurkowska (skarbnik) oraz Zbigniew Budziak, Janusz Drozd, Zdzisław Szymański i Marian Zawiliński (członkowie Zarządu). Dokonano też wyboru Komisji Rewizyjnej w osobach: Józef Twaróg (przewodniczący), Michalina Jasińska i Wojciech Kawa (członkowie) oraz powołano Sąd Koleżeński: Andrzej Sepioł (przewodniczący), Piotr Mazan i Halina Budziak (członkowie).

W czasie trwającej obecnie XI kadencji Zarząd skoncentrował swoją uwagę na kontynuowaniu działalności wydawniczej i organizowaniu dorocznych konkursów i turniejów dla młodzieży szkolnej, które weszły już na stałe do kalendarza imprez.

W styczniu 2001 roku wiceprezes SMJiRJ oraz prezes JF RTK Wiesław Hap uczestniczył w obradach Rady Krajowej RTK w Warszawie, gdzie przedstawił opracowany przez siebie i zaakceptowany przez Zarząd JF RTK i Zarząd SMJiRJ program organizacji ogólnopolskiej konferencji nauczycieli regionalistów. Program ten uzyskał aprobatę władz krajowych RTK.

W dniach 26 – 28 czerwca 2001 roku w Jasła i Trzciniцы odbyła się **III Krajowa Konferencja Nauczycieli Regionalistów nt. „Źródła wspomagające nauczyciela w edukacji regionalnej”**. Blisko stu delegatów z całej Polski przez trzy dni wymieniało doświadczenia, zapoznawało się z dorobkiem regionalistów jasielskich i zwiedzało najpiękniejsze zakątki okolic Jasła. Protektorat Ministerstwa Edukacji Narodowej, Rady Krajowej RTK i Marszałka Województwa Podkarpackiego umożliwił organizatorom bardzo dobre wywiązanie się z powierzonego zadania, dzięki czemu zaproszeni goście wyjeżdżali z Jasła zapewniając gospodarzy, że to spotkanie pozostanie na długo w ich pamięci i chętnie tu znów kiedyś powrócą.

Pośród wydawnictw ukazały się nowe pozycje: **„EDUKACJA REGIONALNA”**, zawierająca programy edukacji regionalnej dla szkół podstawowych i gimnazjów. Jest to dzieło czterech autorów: Marii Gabańskiej, Teresy Furmanek – Wnęk, Małgorzaty Madej i Wiesława Hapa. Książka, wydana przez Stowarzyszenie w 2001 roku, w nakładzie 500 egzemplarzy, w opracowaniu redakcyjnym Henryka Zycha, zawiera obok materiałów metodycznych i ścieżek edukacyjnych, interesujący przewodnik po Jasła i regionie uzupełniony licznymi fotografiami i ilustracjami cennych zabytków.

W 2002 roku wydano **„LEGENDY JASIELSKIE”** pod redakcją Wiesława Hapa, Felicji Jałosińskiej i Bogusława Masteja w nakładzie 1000 egzemplarzy. Inspiracją do powstania tego wydawnictwa był **„IX TURNIEJ WIEDZY O JASŁE”**, na który według opracowanego przez prezesa Felicję Jałosińską pomysłu i regulaminu uczniowie szkół pod kierunkiem opiekunów opracowali legendy współczesne, oparte na tle historycznym dotyczące Jasła i regionu. Jest to opracowanie zbiorowe

18 autorów, w tym także debiuty młodzieży szkolnej, zawierające 35 różnych legend bogato ilustrowanych.

Drugą pozycją, jaka ukazała się w 2002 roku są „**JASIELSKIE SZKOŁY PODSTAWOWE**” pod redakcją Felicji Jałosińskiej i Wiesława Hapa o nakładzie 1400 egzemplarzy. Materiałem wyjściowym do opracowania „Jasielskich szkół podstawowych” według projektu Felicji Jałosińskiej był albumy pt. „**MOJA SZKOŁA**” i jej historia przygotowane przez młodzież tych szkół pod kierunkiem opiekunów w ramach „X Jubileuszowego Tumieju Wiedzy o Jaśle”, który odbył się 8 i 9 listopada 2001 roku. Jest to unikatowe wydawnictwo w skali kraju obejmujące monografię 11 szkół stopnia podstawowego istniejących na terenie miasta Jasła w 2001 roku, a historia niektórych z nich sięga II połowy XVIII wieku.

Do rąk odbiorców trafiły też kolejne edycje „**KALENDARZA JASIELSKIEGO**” – **2002, 2003 i 2004 jako XII edycja**, pod redakcją Felicji Jałosińskiej. Kalendarz Jasielski, jako wydanie książkowe, stanowi cenną pozycję wydawniczą ze względu na zawarte w nim, oprócz części kalendarzowej, informacje dotyczące historii miasta Jasła, rozkłady jazdy MKS, PKS, PKP, plan miasta oraz szereg cennych danych dla młodzieży i społeczności jasielskiej. W toku opracowania jest również **V tom „ROCZNIKA JASIELSKIEGO”**.

Prowadzona od wielu lat działalność wydawnicza Stowarzyszenia byłaby niemożliwa bez pomocy Sponsorów, na których wsparcie można zawsze liczyć. Są to: **AES, Zakład Poszukiwań Nafty i Gazu, Zakład Gazowniczy, JASAN, PSS „Społem”, Rafineria Nafty, Carbon Black Polska, PKO BP i ZIS „Gamrat”**.

Obok działalności wydawniczej, Stowarzyszenie było wraz z Jasielską Federacją RTK współorganizatorem dorocznych konkursów wielkanocnych na palmę, kartkę i stroik wielkanocny oraz bożonarodzeniowych na szopkę, kartkę świąteczną i ozdobe choinkową. Na konkursy te wpływa zawsze setki prac uczniów, które następnie są sprzedawane przez młodych regionalistów i harcerzy, a dochód przeznaczony jest na cele charytatywne. Ten tok działania ma obok efektów praktycznych bardzo ważne cele wychowawcze dla grona naszych najmłodszych obywateli.

Szczególne zasługi w propagowaniu pomocy i aktywnego wspierania Darii w Świącanach, która urodziła się z brakiem obu rączek, wykazuje od wielu lat Felicja

Jałosińska. Znaczący był też patronat medialny Regionu Jasielskiego, prowadzony przez Henryka Zycha, który zainteresowanie losem Darii przeniósł poza granice naszego kraju.

Kontynuowane są też tradycyjne imprezy, jak: *Turniej wiedzy o Jaśle*, wspólnie z JF RTK *Turniej wiedzy o regionie*, a razem z Młodzieżowym Domem Kultury **Konkurs Fotograficzny „JASŁO – moje miasto”**.

Ważnym wydarzeniem dla Stowarzyszenia był udział zastępcy prezesa Wiesława Hapa, jako delegata województwa podkarpackiego, w Krajowym Kongresie RTK, jaki odbył się w dniach 19 do 21 września 2002 roku w Gorzowie Wielkopolskim. Wiesław Hap został tam odznaczony, przyznaną przez ministra, odznaką „Zasłużony Działacz Kultury”.

12 lutego 2003 roku Stowarzyszenie wspólnie z Miejską Biblioteką Publiczną zorganizowało w Jasielskim Domu Kultury pierwszą uroczystą promocję książki „Jasielskie szkoły podstawowe” połączoną ze spotkaniem z autorami opracowania. Wzięli w niej liczny udział przedstawiciele władz samorządowych miasta i powiatu oraz dyrektorzy szkół.

26 lutego 2003 roku w Muzeum Niepodległości w Warszawie prezes SMJiRJ Felicja Jałosińska otrzymała z rąk Wiceministra Kultury Macieja Klimczaka Złoty Krzyż Zasługi za całokształt działalności społecznej dla kultury.

18 marca 2003 roku zmarł lek. med. **Albin Pietrus** – zasłużony działacz społeczny, jeden z twórców jasielskiego muzeum i pierwszy prezes SMJiRJ.

W kolejnych miesiącach 2003 roku członkowie Zarządu Stowarzyszenia, na czele z prezes Felicją Jałosińską, nadal bardzo aktywnie włączali się w życie społeczno – kulturalne miasta i regionu.

M.in. w kwietniu uczestniczyli w II Euroregionalnych Spotkaniach „**Słowacja bardziej znana**”, a w czerwcu w uroczystościach 115-lecia jasielskiej Rafinerii oraz nadania Gimnazjum Nr2 w Jaśle imienia Ignacego Łukasiewicza. Z kolei we wrześniu delegacja Zarządu Stowarzyszenia wzięła udział w uroczystych obchodach 100-lecia Daru Narodowego dla Marii Konopnickiej w Żarnowcu.

8 września 2003 roku władze samorządowe Jasła w istotny sposób doceniły wkład Stowarzyszenia w rozwój lokalnego muzealnictwa i Uchwałą Rady Miasta powołano

na kolejną kadencję Radę Muzeum Regionalnego w Jaśle. W jej pięcioosobowym składzie znaleźli się członkowie Zarządu i członek Stowarzyszenia: wiceprezes SMJiRJ oraz przewodniczący Komisji Spraw Społecznych Rady Miejskiej Jasła – Wiesław Hap jako przewodniczący, prezes SMJiRJ – Felicja Jałosińska jako zastępca przewodniczącego oraz Andrzej Laskowski – członek Rady.

Ponadto regionaliści jasielscy na bieżąco aktywnie uczestniczyli w wielu sesjach naukowych i popularnonaukowych, spotkaniach regionalistów i imprezach charytatywnych, otwarciach wystaw w Muzeum Regionalnym, odczytach, spotkaniach autorskich i promocjach książek o regionie.

W lutym 2004 roku, na wniosek Stowarzyszenia, uchwałą Rady Miasta nowym ulicom jasielskim nadano nazwy: Władysława Mendysa i Józefa Krzyżowskiego. Także na wniosek Stowarzyszenia Rada Miejska przyznała tytuł **„Zasłużony dla Miasta Jasła”** cenionemu animatorowi kultury Michałowi Rymarzowi. Okolicznościowy akt i graweron odebrał on z rąk przedstawicieli władz samorządowych podczas uroczystości 3-go Maja.

W marcu tego samego roku Rada Miasta powołała Komisję Pamięci Narodowej Miasta Jasła, której wiceprzewodniczącym, a po trzech miesiącach przewodniczącym, wybrano wiceprezesa SMJiRJ Wiesława Hapa. Doradcami i stałymi współpracownikami Komisji zostali członkowie Zarządu Stowarzyszenia: prezes Felicja Jałosińska i Mieczysław Mikulski.

Ważną imprezą kulturalną jaką Stowarzyszenie zorganizowało wspólnie z Jasielskim Domem Kultury było odbyte 29 marca **„Spotkanie z kulturą i historią żydowską”**. Jednak szczególnym wydarzeniem dla Zarządu SMJiRJ było spotkanie autorskie połączone z promocją wydanego przez Stowarzyszenie **V tomu „RO CZNIKA JASIELSKIEGO”**, jaki opracował zespół pod przewodnictwem Wiesława Hapa. W publikacji tej znalazło się szereg interesujących artykułów, wspomnień, sprawozdań, źródeł i kalendarium ważniejszych wydarzeń z życia Jasła od 1999 do 2001 roku oraz przedstawiono sylwetki ks. Kazimierza Wojciechowskiego i Zygmunta Bolesława Kukulskiego.

W miesiącu kwietniu ukazała się publikacja pt. **„JASIELSKIE GIMNAZJA I SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE”** opracowana przez zespół pod

przewodnictwem Felicji Jałosińskiej. Jest to dalszy cykl kontynuacji historii jasielskiego szkolnictwa z tym, że stopnia ponadpodstawowego obejmujący historię 14 szkół działających w Jaśle. Do opracowania tego wykorzystano też materiały przygotowane przez młodzież pod kierunkiem opiekunów na „**X Jubileuszowy Turniej Wiedzy o Jasle**”.

W maju 2004 roku SMJiRJ współuczestniczyło w organizacji I Międzywojewódzkiego Konkursu Łukasiewiczowskiego jaki został zorganizowany w Gimnazjum Nr2 z Oddziałami Integracyjnymi im. I. Łukasiewicza w Jaśle. Z kolei w czerwcu prezes Felicja Jałosińska i wiceprezes Wiesław Hap wraz z przedstawicielami Zarządu wzięli udział w uroczystościach nadania Gimnazjum Nr1 w Jaśle imienia św. Jadwigi Królowej.

W okresie III kwartału 2004 roku prezes Stowarzyszenia Felicja Jałosińska i jej zastępca Wiesław Hap przygotowali materiały do opracowania strony Internetowej Stowarzyszenia na portalu Urzędu Miasta.

Jesienią 2004 roku Stowarzyszenie Miłośników Jasła i Regionu Jasielskiego włączyło się w przygotowanie uroczystości i sesji naukowej poświęconych „**60. rocznicy wysiedlenia i zburzenia Jasła**”, które odbyły się 17 września. Wiceprezes Stowarzyszenia, historyk Wiesław Hap wygłosił podczas sesji referat nt. „**Martyrologia ludności Jasła**”. Ponadto na temat tej rocznicy udzielił wywiadu emitowanego w ogólnopolskim programie telewizyjnym „TVN-Fakty”. W ramach uroczystości rocznicowych ukazała się niezwykle cenna publikacja książkowa prof. Mieczysława Wieliczki pt. „**JASŁO 1944-1945. DOKUMENTY ZAGŁADY I POWROTU DO ŻYCIA**”, której Stowarzyszenie jest współwydawcą. Publikacja ta w całości została sfinansowana przez Urząd Miasta w Jaśle.

22 września tj. tydzień po tych ważnych uroczystościach odbyła się promocja najnowszego wydawnictwa SMJiRJ, książki pt. „**JASIELSKIE GIMNAZJA I SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE**”. W tej interesującej publikacji, będącej kontynuacją poprzedniego wydawnictwa poświęconego miejscowym szkołom podstawowym, znalazły się zarysy monograficzne wszystkich działających w mieście gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych. Spotkanie promujące książkę zorganizowano wspólnie z Miejską Biblioteką Publiczną i Jasielskim Domem Kultury. Wzięli w nim

udział przedstawiciele władz samorządowych miasta i powiatu, m.in. przewodnicząca Rady Powiatu Maria Kurowska i sekretarz Miasta Jasła Tadeusz Górczyk, współautorzy publikacji – nauczyciele i uczniowie, zespół redakcyjny: główna pomysłodawczyni całego przedsięwzięcia – Felicja Jałosińska – przewodnicząca, Wiesław Hap i Helena Pejko, a także mieszkańcy Jasła.

Początkiem października 2004 roku w naszym mieście miały miejsce kolejne uroczystości jubileuszowe. Swoje 100-lecie działalności obchodziła zasłużona Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Marii Konopnickiej. I tu nie zabrakło przedstawicieli Stowarzyszenia. Podczas okolicznościowej sesji naukowej z wykładem nt. „**Dzieje szkolnictwa i kultury miasta i regionu w okresie autonomii galicyjskiej**” wystąpił wiceprezes SMJiRJ Wiesław Hap, po czym wspólnie z prezes Felicją Jałosińską uczestniczyli w dalszych uroczystościach w JDK.

Systematycznie członkowie Zarządu Stowarzyszenia brali udział w rozmaitych konferencjach, spotkaniach, szkoleniach, sesjach naukowych, imprezach kulturalnych i charytatywnych. Włączali się do licznych działań społecznych służących dobru wspólnemu, miastu Jasłu i jego mieszkańcom.

W okresie swej kadencji obejmującej okres od 25.03.2001 roku do 24.10.2004 roku Zarząd odbył 77 posiedzeń potwierdzonych protokołami, podjął 120 prawomocnych uchwał oraz przeprowadził zgodnie ze Statutem dwa Walne Zebrania Sprawozdawcze. Stan liczebny członków zwyczajnych na koniec kadencji wynosił 180 wspierających – zbiorowych 7, zmarło w czasie kadencji 9.

*Działalność
Stowarzyszenia MJiRJ kadencji XI
została opracowana przez:
Felicję Jałosińską
Wiesława Hapa*